

Spis treści

Przedmowa	9
Wstęp	11
1. Cel pracy, hipoteza badawcza, uzasadnienie wyboru tematu	11
2. Metodologia	17
3. Podstawowe pojęcia	23
4. Metoda, układ pracy	36
Rozdział I. Prawa człowieka jako element imaginarium społecznego . . .	39
1. Podmiot, prawo i polityka w ponowoczesności	41
2. Prawa człowieka jako instytucje	44
3. Socjologiczne analizy praw człowieka	47
4. Konstruowanie typu idealnego ideologii praw człowieka	51
Rozdział II. Republikańsko-instytucjonalna koncepcja relacji prawa i polityki	61
1. Podmiototwórcza funkcja prawa	61
2. Prawo jako składnik polityczności	66
2.1. Prawo jako czynnik stabilizujący wspólnotę polityczną	66
2.2. Polityczność jako źródło prawa	68
3. Zanik polityczności i prawa	72
3.1. Polityczność jako dziedzina przekraczająca empirię	72
3.2. Polityka jako metoda realizacji roszczeń partykularnych	77
3.3. Prawo jako wyraz woli	80
4. Podsumowanie	84
Rozdział III. Prawa człowieka w świetle republikańsko-instytucjonalnej koncepcji relacji prawa i polityki	87
1. Od idei prawa naturalnego do idei praw człowieka	88
1.1. Od prawa naturalnego jako obiektywnego porządku do idei uprawnień naturalnych	88

1.2. Prawo naturalne jako rozporządzenie rozumu a prawo naturalne jako wyraz woli	89
1.3. Uprawnienie naturalne jako sposób dążenia do celu ponadjednostkowego a uprawnienie naturalne jako środek realizacji pragnienia	91
1.4. Uprawnienie naturalne jako źródło porządku politycznego	93
1.5. Uprawnienie naturalne jako źródło legitymizacji władzy politycznej: idea praw człowieka	96
2. Prawa człowieka jako czynnik zaniku polityczności	99

Rozdział IV. Interpretacja relacji jednostka – struktura instytucjonalna w myśli lewicowo-liberalnej	105
1. Idea uznania	105
2. Ujednokowienie polityki i prawa na gruncie koncepcji modernizacji refleksyjnej	107
3. Dekonstrukcja podmiotu praw człowieka w postmarksizmie	109
3.1. Dekonstrukcja podmiotu w poststrukturalizmie	110
3.2. Polityczna wymowa idei dekonstrukcji	113
3.3. Idea ekwiwalencji	114
3.4. Polityka jako transgresja	116
3.5. Uniwersalizm jako rozstrzygnięcie hegemoniczne	118

Rozdział V. Prawa człowieka jako działanie polityczne	121
1. Oświeceniowy paradygmat praw człowieka	122
2. Sprzeczność między prawami człowieka a prawami obywatela na gruncie oświeceniowego paradygmatu praw człowieka	123
3. Odejście od prawno-naturalizmu	125
4. Odejście od rozumienia praw człowieka jako sfery niezależności od państwa	133
5. Przekraczający i utopijny charakter praw człowieka	141
6. Krytyka	148

Rozdział VI. Dekonstrukcja podmiotu praw człowieka w prawno-politycznej myśli feminizmu i ruchu LGBT	153
1. Koncepcje feminizmu i ruchu LGBT jako przykład dekonstrukcji podmiotu prawnego	153
2. Rodzaje feminizmu według konceptualizacji tożsamości kobiecej	155

3. Idea prawa podmiotowego w feminizmie	160
3.1. Feminizm liberalny	161
3.2. Feminizm różnicy	162
3.3. Przesunięcie podmiotu do sfery politycznej	164
3.4. Feminizm postmodernistyczny	170
4. Krytyka	178

Rozdział VII. Dekonstrukcja podmiotu praw obywatelskich 181

1. Dekonstrukcja rozróżnienia obywatelstwa jako aktywności i jako statusu posiadacza praw podmiotowych	181
1.1. Sposoby rozumienia obywatelstwa	181
1.2. Krytyka rozróżnienia: obywatelstwo publiczne – obywatelstwo prywatne, obywatelstwo aktywne – obywatelstwo pasywne	185
1.3. Przekraczający charakter idei obywatelstwa	189
1.4. Połączenie tradycji liberalnej i republikańskiej w idei radykalnego obywatelstwa demokratycznego	192
1.5. Obywatelstwo jako codzienna praktyka przeformułująca relacje władzy	196
2. Wielokulturowość jako problem tożsamości podmiotu praw obywatelskich	198
2.1. Idea specjalnych praw obywatelskich	198
2.2. Krytyka idei specjalnych praw obywatelskich	201
2.3. Odpowiedź liberalna	201
2.4. Przeniesienie problemu na płaszczyznę walki politycznej	206
2.5. Odształtowanie grupy jako rozwiązanie problemu specjalnych praw obywatelskich	208
3. Oderwanie idei podmiotu praw obywatelskich od związku z państwem narodowym	210
3.1. Paradoks demokracji	210
3.2. Idea obywatelstwa kosmopolitycznego jako wyraz paradoksu demokracji	214
3.3. Przeniesienie problemu na płaszczyznę walki politycznej	217
3.4. Obywatelstwo kosmopolityczne na gruncie koncepcji nowych ruchów społecznych	219
3.5. Zgłoszenie praw jako kryterium przynależności do wspólnoty obywatelskiej	221
3.6. Walka o postulaty ruchu LGBT w przestrzeni prawnej Unii Europejskiej jako paradygmat zdekonstruowanego obywatelstwa	224
4. Krytyka	226

Rozdział VIII. Dekonstrukcja podmiotu demokracji	231
1. Jurydyzacja polityki	232
1.1. Dekonstrukcja idei reprezentacji	232
1.2. Aktywizm sędziowski jako odejście od paradygmatu pozytywistycznego	238
1.3. Amerykański realizm prawny	242
1.4. Sąd jako gwarant ponowoczesnej etyki	245
1.4.1. Orzeczenie sądowe jako wyraz wolnego dyskursu	247
1.4.2. Orzeczenie sądowe jako wyraz etyki inności	251
1.4.3. Przykład amerykański: idea wolnego dyskursu jako przeszkoda w legitymizacji aktywizmu sędziowskiego	255
1.5. Dekonstrukcja idei „politycznego zastrzeżenia”	259
1.6. Dekonstrukcja idei ludu	263
1.6.1. Lud jako instytucja	263
1.6.2. Przykład amerykański: dekonstrukcja idei ludowego konstytucjonalizmu	273
1.7. Zasadność wymagania posłuszeństwa dla prawa jako kryterium demokracji	278
1.8. Krytyka	283
2. Politycyzacja prawa – dekonstrukcja ustalonego znaczenia praw podmiotowych	294
2.1. Krytyka	303
3. Dekonstrukcja idei prawa podmiotowego oraz idei demokracji na przykładzie orzecznictwa ETPC uzasadnianego prawem do autonomii osobistej	306
3.1. Wprowadzenie	306
3.2. Przypadek amerykański: sprawa <i>Roe v. Wade</i>	307
3.3. Odejście od przesądzeń ontologicznych na temat podmiotu	310
3.4. Dekonstrukcja prawa podmiotowego i przedmiotowego	311
3.5. Zmiana idei demokracji	316
Zakończenie	319
Bibliografia	329
Abstract	349